

**BOEKEN, CONFERENTIES EN MEDIA
BOOKS, CONFERENCES AND MEDIA
LIVRES, CONFÉRENCES ET MEDIA**

**J. M. RICHTERS, "DE MEDISCH ANTRO-
POLOOG ALS VERTELLER EN VERTALER"**

Society for Medical Anthropological Research and Theory (SMART), Uitg. EBURON, Delft, 1991, 586 blz.

De auteur studeerde eerst geneeskunde aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Na twee jaar medische praktijk in Nederland werkte ze als arts op Barbados, waar ze kennis maakte met antropologie. Zij studeerde nadien sociale en culturele antropologie, filosofie en sociologie. Aldus intellectueel gewapend deed ze medisch-antropologisch veldwerk op Barbados, in Kenya en in Malawi.

Dr. Richters promoveerde op voorliggend werk aan de Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit der Geneeskunde, Vakgroep Metamedica, Sectie Filosofie en Medische Ethiek. Het is de grote verdienste van de auteur dat ze met haar werk niet alleen een Nederlandstalig boek in de medische antropologie geschreven heeft - een primeur trouwens - maar bovendien scherp aangeeft hoe en waarom de westerse cultuur een "bedreiging" vormt voor de gezondheidszorg in de niet-westerse wereld, en hoe misplaatst het is onder het eurocentrische adagium "onze vorm van vooruitgang is goed voor allen", de westerse gezondheidszorg en ethiek wereldwijd te verbreiden.

De auteur bekritiseert niet alleen de moderne samenleving, maar geeft tevens aan hoe die kritiek gebruik kan maken van opvattingen over leven en dood, lijden en genezen, zoals die in andere culturen nog grotendeels bestaan. Het boek is tevens een pregnante analyse van het westers medisch

discours enerzijds, waarbij de schrijfster onafgebroken pleit voor cultuursensitiviteit en cultureel relativisme, én voor het behoud van de niet-westerse therapieën anderzijds. **Richters** is terecht de mening toegedaan dat de sociale wetenschappen - lees sociale en culturele antropologie - moeten en kunnen bijdragen tot de ontwikkeling van een nieuw soort denken en handelen. Zij pleit dan ook voor een interdisciplinaire geneeskunde. De technische vooruitgang van de westerse geneeskunde is sinds de 19de eeuw immers steeds gepaard gegaan met de achteruitgang van de klinische dialoog. Vooral de successen in de bestrijding van levensbedreigende ziektes hebben ertoe geleid dat de westerse geneeskunde een veel gevraagd goed geworden is; óók in de niet-westerse wereld. Dit gemis aan dialoog - typisch voor het eurocentrisme - ligt aan de basis van het feit dat de niet-westerse therapieën zijn blijven bestaan en zelfs opnieuw terrein winnen.

De kern van het boek is eigenlijk een fundamentele kritiek op de veel te individualistische en veel te objectivistische manier van denken en handelen van de zogenaamde "moderne" samenleving en onderzoekt de diepere relatie tussen cultuur en geneeskunde. **Richters'** inspirators zijn trouwens **Arthur Kleinman** en **Horacio Fabrega Jr.**, twee bekende artsen-psychiaters-antropologen, die als een van de eersten overgegaan zijn naar de wetenschappelijke studie van interculturele geneeskunde, met andere woorden de "nieuwe etno-medische school" van de Amerikaanse medische antropologie.

Het boek richt zich zowel tot artsen als psychiaters die werkzaam zijn in de westerse multiculturele samenlevingen en in de Derde Wereldlanden, tot ziekenhuisdirectie en personeel, tot sociologen en antropologen. Het boek eindigt met een glossarium, een exhaustieve bibliografie van niet minder dan 34 bladzijden, een register van namen en een zakenregister.

Een onontbeerlijk document voor de onderzoeker en een orgelpunt in de medisch-antropologische literatuur.

Bespreking door:

Patrick WYMEERSCH
College voor de Ontwikkelingslanden (RUCA)
Middelheimlaan 1
2020 Antwerpen